

Pontus. k

Albin och Jonte!

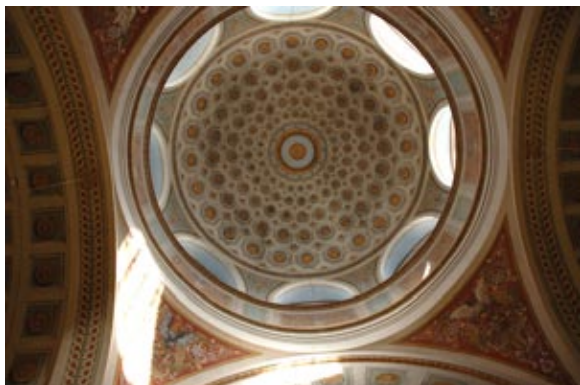
DET DIGITALA NUMRET

Olly Axel. n k

Wahara Julia

*Innertak från Nationalbiblioteket i Helsingfors
Foto: Ingemar Johansson (s. 2 och 3)*

KALENDARIUM

27 november

Operakurs på Musikmuseet med
matinéföreläsning på Operan.

3 december

Deadline för Musikbiblioteks-
nytt nummer 4 2007.

2008...

... planerar styrelsen som bäst en
fortsättningskurs i musikkatalogi-
sering i Libris.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet	12	Sveriges ljudmigreringscentrum
4	IAML 2007 i Sydney	14	Music - Politics - Libraries
8	TV-spelsutlåning	16	Mediejukeboxen
10	Biblioteksstafetten: EMS		

Omslag: Guitarr Hero-stjärnor tänds på Musikbiblioteket i Gävle. Foto: Elin Lindfors.

www.iaml.info

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksförbundet,
svenska sektionen av IAML,
International Association of Music Libraries,
Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktörer och distr.: Lena Nettelbladt och
Astrid Evasdotter

Statens musikbibliotek Box 163 26 103 26 Stockholm
08-5195 5410 lena.nettelbladt@muslib.se
08-5195 5426 astrid.evasdotter@muslib.se

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 250:-, institutioner 400:-, veteraner 100:-
Postgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com/

KÄRA KOLLEGOR!

När jag skriver detta har höstdagjämningen just passerat och ute i mörkret rasslar löven. Då är det trevligt att tänka på något som lyser upp tillvaron i höst, nämligen vår operadag i november! Vi får träffa våra kollegor på Kungliga Operan, som kommer att berätta om hur det är att arbeta vid denna anrika institution. Stefan Johansson har lovat dela med sig av sina erfarenheter som chefdramaturg. Vi får också en guidad visning av operan och – sist men inte minst – se en matinéföreställning av Humperdincks ”Hans och Greta”. Välkomna!

I slutet av augusti ägde konferensen ”Music – Politics – Libraries” rum i Helsingfors. Det var andra gången

musikbibliotekarier från de nordiska och baltiska länderna samlades för ett kunskapsutbyte – förra mötet ägde rum i Tallinn 1999. Under mötet träffade jag ordförandena för våra systerföreningar. Vi kom överens om att verka för ett utökat samarbete. Jag hoppas kunna återkomma om detta snart.

Sommarens IAML-konferens i Sydney var en stor succé. Jag hade själv inte möjlighet att delta, men följde med spänning Astrid Evasdotters dagliga resuméer på Musikbiblioteksbloggen. Tydligt var våra utländska kollegor i IAML mycket imponerade av att vi har en blogg. Ni besöker väl den?

Rapporter från Helsingfors och Sydney finns att läsa i detta välmatade nummer av Musikbiblioteksnytt med fokus på digitalisering.

Vi hörs!

Pia Shekhter, ordförande

Redaktörernas ruta

I år har vi provat med att ha olika teman för varje nummer. Hittills har vi haft fjärrlån och tidskrifter som tema. Detta nummer kallar vi det Digitala numret. Flera av föredragen både på IAML-konferensen i Sydney och i Helsingfors handlade om digitalisering. Dessa konferenser kan du läsa om i Christel Rosenborgs och Margareta Hagmans reseberättelser. Det är mycket roligt tekniskt för en musikbibliotekarie att lära sig just nu!

I framtiden tänker vi försöka reda ut några av begreppen i ”medievärldens djungel” här i Musikbiblioteksnytt. Det här må vara vårt första digitala nummer, men det lär bli mer och mer om digitala medier i tidningen och på kommande kursdagar. Mycket händer i den digitala biblioteksvärlden. Dieselverkstadens bibliotek betraktar sin blogg som sin ordinarie webbplats. Kolla in Växjö universitetsbibliotek, som har lagt ut en informationsfilm på Youtube: www.youtube.com/vxub. Även högskolebiblioteket i Jönköping har lagt ut en film: www.youtube.com/hjlib. Bibliotek 2.0 är här och vi gillar det... I nästa nummer börjar vi med en liten bloggskola.

Lena och Astrid

Svenska musikbiblioteksföreningen söker ny webbredaktör

som kan underhålla och utveckla föreningens webbplats: www.smbf.nu/

Du har också ansvar för informationen om vår förening på IAMLs webbplats. IAML är vår ”moderförening”: www.iaml.info/

Webbredaktören deltar även vid föreningens styrelsemöten några gånger per år. Är du intresserad? Hör av dig till Pia Shekhter pia.shekhter@hsm.gu.se, 031-786 40 57.

IAML-KONFERENS I SYDNEY – 1-6 JULI 2007

Christel Rosenborg
Solna stadsbibliotek

Årets IAML-konferens gick av stapeln i Sydney, Australien, 1-6 juli. När det är sommar i Sverige är det vinter i Australien. Om sommaren var regnig och kall här hemma, så var vintern solig och varm i Sydney, i alla fall på dagarna. Tittar man i en guidebok under rubriken "När ska man resa", så är inte juli den tid som rekommenderas. Men då Pia Shekhter avstod från att delta i konferensen och erbjudandet gick till mig, så fanns det ingen som helst tvekan att resa. Vilket äventyr att fara så långt bort. Jag slog följe med Christina Wengström från Gävle musikbibliotek.

Sydney Conservatorium of Music hade upplåtit sina lokaler till konferensen som i år hade samlat 187 deltagare från 25 länder. Vi var 7 som deltog från Sverige. Självfallet var det många fler deltagare från Australien vilket starkt bidrog till den positiva känslan att ha träffa många nya kollegor. En IAML-konferens består av föreläsningar, presentationer, seminarier, kaffepauser, mingel, måltider, konserter, studiebesök, utflykter, samtal, möten m.m. i en väl avvägd blandning. IAML Australia hade verkligen lagt ned stor möda på att göra konferensen intressant och omväxlande. Även vinprovning stod på dagordningen.

Sydney Conservatorium of Music är inrymt i en slottsliknande byggnad från tidigt 1800-tal. Det imponerande huset ligger alldeles i utkanten av Royal Botanic Gardens och byggnadens ursprungliga syfte var att tjäna som stall, ett mycket flott sådant. Senare har många förändringar gjorts och redan i början av 1900-talet byggdes en konserthall för att anpassa till ett musikkonservatorium.

Sydney, som är huvudstad i delstaten New South Wales, var den första europeiska bosättningen i Australien. Den brittiske upptäcktsresanden James Cook landsteg 1770 vid Botany Bay, som ligger några kilometer söder om Sydneys innerstad. I det moderna Sydney står skyskraporna lika tätt som på Manhattan i New York, även om många byggnader från kolonialtiden finns kvar. Och hamnen, Sydney Harbour, den största naturliga hamnen i världen, är vidunderlig.

Public libraries

Det är stimulerande att få kontakt med bibliotekarier från andra länder och internationella möten ger alltid impulser till konstruktiva idéer att tillföra musikverksamheten på svenska folkbibliotek. Att vara folkbiblioteksrepresentant i IAML är en spännande och utmanande uppgift. Public Libraries Branch är en liten, men växande enhet inom IAML, som hela tiden verkar för att få fler folkbibliotekarier att delta i internationella samarbetsprojekt och även delta i musikbibliotekskonferenser.

Public Libraries Branch presenterade tre arbeten under rubriken A Marketin Experience: Views From a Different Hemisphere:

1. Esplanade library: specialised in performing arts. Speaker: Low Si Wei (Manager of library@esplanade, Singapore).

library@esplanade är ett bibliotek tillgängligt för allmänheten som hör till Nationalbiblioteket i Singapore. Det har sina lokaler i en teater, där musik-, teater-, dans- och filmföreställningar äger rum. Biblioteket är högt rankat i popularitetsmätningar och tillgodoser behoven av god informationsservice hos såväl studenter och lärare som amatörmusiker och de vanliga besökarna.

2. Music information services at public libraries in Japan. Speaker: Mari Itoh (Dept. of library & Information Science, Aichi Shukutoku University, Japan).

I Japan finns många amatörmusiker. Piano och körsång är populärast. Studien som presenterades fokuserar på två aspekter inom musikbiblioteksservicen i Japan. Dels att identifiera behoven för amatörer och lärare, dels att se om erfarenheter från musikservice på folkbiblioteken kan tas till vara i referensarbetet på Art Library i Art Promotion Center i AICHI. Det handlar om att omvärdera policyn för samlingarna för att tillfredsställa potentiella användares behov.

3. Digitization projects in Lincoln City Libraries. Speaker: Carolyn Dow (Lincoln City Library, USA).

Det tredje föredraget om digitaliseringsprojektet *The Music of Old Nebraska*, var en mycket tillgänglig presentation som väckte lust att söka efter liknande material att digitalisera i det egna biblioteksområdet. Nu kan ju mitt bibliotek, Solna stadsbibliotek, inte riktigt jämföras med Lincoln City Library och vårt digitaliseringsbara musikmaterial inskränker sig i stor sett till samlingen "Åh, Hagalund". Men tanken att göra något föddes. Carolyn Dow från Lincoln City Library, Nebraska, USA berättade om hur Polley Music Library haft en ledande roll i digitaliseringsprojekten i Lincoln City Libraries. Man har skannat in noter med musik av lokal karaktär och gjort dem "bläddringsbara" på nätet. Man tar liksom tag i ett hörn på det inscannade nothäftet och vänder blad. Dessutom finns det ljudinspelningar till flera av melodierna. Det är bara att klicka, så spelas musik upp. Ett av målen i projektet har varit att sätta musiken i ett musikaliskt sammanhang, snarare än att tillhandahålla en katalog. Läs mer på projektets webbsida: http://www.lincolnlibraries.org/depts/polley/Music_of_Old_Nebraska_home.htm

Sessionen avslutades med en gemensam lunch, där bl.a. det pågående LOOK-a-LIKE-LIBRARY-PROJECT presenterades. Projektet går ut på att varje medlemsbibliotek gör en dokumentation av sin verksamhet i ett formulär. När formulären så läggs upp på webbsidan, kan man hitta gemensamma frågeställningar och delge varandra erfarenheter. Ännu så länge finns fortfarande tekniska svårigheter att ladda upp bilder och dokument på IAML-webben för en smidig kommunikation. Men enligt IAMLs webmaster Gabriele Gamba, som deltog i mötet, finns gott hopp om förenklade rutiner framöver.

Studiebesök

Margaret Whittaker var en av de entusiastiska första-gångsdeltagarna från Australien. Hon månade mycket om oss under veckan och vi fick också tillfälle att besöka hennes bibliotek Glebe library, som är ett filialbibliotek i Sydney stadsbiblioteks nätverk. Glebe är ett område i nordvästra Sydney, ca 20 min med buss från stadens centrala delar. Det är ett populärt bostadsområde med

många gamla hus bevarade. Biblioteket är inrymt i ett sådant, vilket bidrog till en charmfull och familjär stämning. Mycket såg ut som på ett filialbibliotek hemma. Ett allsidigt urval, välsorterad musikavdelning, konstutställning med lokala konstnärer, lokalhistoria osv. Många stora och bra skyltar fanns på plussidan, otidsenliga lokaler på minussidan. Vi träffade biblioteksassistenten Janet, som utvandrat från Sverige och som tycket det var kul att vi kom. Världen är liten, som man brukar säga. Efter studiebesöket lotsades vi av vår värd till en närbelägen pub. Glebe är en mycket brittisk stadsdel. Ja hela Sydney kändes brittisk. Om det inte varit för det annorlunda klimatet och landskapet, hade vi trott att vi var i England.

Dansk-Norska förslaget

Under våren la de danska och norska musikbiblioteks-föreningarna fram: "5 proposals for a better IAML". Förslagen, som livligt debatterades på den elektroniska diskussionslistan IAML-L och sedan under konferensen finns i sin helhet att läsa på http://www.iaml.dk/musikbib/dokumenter/2007iaml_proposals_introduction.pdf

Fritt översatt, presenterar de danska och norska musikbiblioteks-föreningarna en önskan om förändringar i IAMLs konstitution och procedurregler och föreslår,

- att elektronisk teknik används i större utsträckning och att Fontes övergår till att bli en e-tidskrift
- att konceptet för konferensprogrammet förnyas
- en ny frekvenstäthet för konferenserna, vartannat år
- att omröstningsproceduren blir elektronisk och görs via webben
- att de officiella språken reduceras till ett, engelskan

IAMLs styrelsen önskar gå vidare med två av förslagen, nämligen förslaget om att göra Fontes till en elektronisk tidskrift och förslaget om att ändra valrutinerna. Det tillskapades två ad hoc-grupper för att diskutera dessa två frågeställningar, vilka återkommer vid nästa års konferens i Neapel.

Utflykter

Onsdag eftermiddag ägnas alltid åt utflykter, under en IAML-konferens. Min utflykt hette Opera House and Museum of Sydney Walking Tour. Sydney Opera House ligger på Bennelong Point i Sydneys hamn i närheten av den jättelika Sydney Harbour Bridge. Operans yttre påminner om segel och byggnaden är täckt av 1 056

000 glaserade, vita kakelplattor som är tillverkade i Höganäs i Sverige. Operahuset i Sydney är inte bara ett operahus utan även hem för Sydneys teatersällskap och Sydneys symfoniorkester. Den största salen, Concert Hall har plats för 2690 besökare och scenen rymmer en orkester med 100 musiker. Huset rymmer också flera mindre scener. Under ledning av två entusiastiska guider vandrade vi upp och ner för alla trappor, runtom och inuti byggnaden. Utsikten från de norra foajéerna över hamnen var helt fantastisk. Operahuset är ritat av den danske arkitekten Jørn Utzon och dess tillblivelse var lång och komplicerad. Det invigdes den 20 oktober 1973 och hade då tagit 14 år att bygga. I dag är operahuset stadens mest populära turistattraktion, liksom ett av världens mest utnyttjade kulturcentrum. Christina och jag hade lyckan att besöka konsertlokalen senare i vecka och lyssna till framförandet av Mahlers 6 symfoni under den kanadensiske dirigenten Yannick Nézet-Séguins ledning. Det var en högtidsstund.

Efter shopping i operahusets välfyllda souvenirbutiker fortsatte utflykten till Museum of Sydney. Det är ett modernt museum, byggt på historisk plats, som visar Sydneys historia från 1788 till idag.

Konserter

Den första musikupplevelsen kom redan på söndagskvällen vid öppningsceremonin i State Library of New South Wales. Efter tal och välkomsthälsningar framförde sopranen Deborah Cheetham intensivt vacker sång på det språk som talades av Eora-aboriginska stammarna, som var urinvånarna i Sydney-området. Måndagen, den första dagen i Sydney Conservatorium of Music, började med didgeridoospel från trappan. Artisten Les Saxby Jupiterula som framförde välkomstmusiken, kommer från Cadigal, också en stam som tillhörde urinvånarna i området kring Sydney.

Äldre och nyskriven konstmusik från Australien var temat för tisdagens kvällskonsert. Här visades bl.a. prov på hur man genom didgeridoos medverkan ger konstmusiken en särskild australisk klang. Stråkkvartett med didgeridoo blev en ny och spännande upplevelse. Didgeridoospelaren William Barton hanterade sitt instrument med lysande skicklighet. Aldrig någonsin har jag anat att det instrumentet kan låta så vackert och variationsrikt. William Barton gjorde också ett publikfriande

nummer, när han demonstrerade hur han stämmer sin didgeridoo. Han sågade av en liten bit i taget, tills han var nöjd.

Arrangörerna hade verkligen ansträngt sig för att vi skulle få så många nya intryck som möjligt. Konserten på torsdagskvällen ville visa på influenser från Australiens asiatiska grannländer, i såväl nykomponerad som traditionell musik. Störst intryck på mig gjorde gamelanorkestern, som spelade både profan och sakral musik. Den var inte bara en njutning att lyssna till, utan även en fröjd för ögat. Instrumenten är imponerande och särskilt vackert var numret med två dansare i traditionella dräkter, som framförde en helig tempeldans.

Outreach

Music libraries in Armenia: a personal view, var rubriken på Ruth Hellens föredrag. Ruth Hellen, avgående ordförande i Outreach Committee, visade bilder och berättade om sin biblioteksresa till Armenien som hon gjort 2006 tillsammans med avgående IAML-ordföranden, Massimo Gentilil-Tedeschi. En informativ och gripande presentation om hur olika och annorlunda levnads- och arbetsvillkoren kan vara i IAMLs medlemsnationer. IAML Outreach Committee samlar penningbidrag från de nationella föreningarna och enskilda medlemmar, för att sponsra medlemsnationer som inte har ekonomiska möjligheter att skicka delegater till konferenserna. Fyra kollegor kom till konferensen i Sydney, tack vare IAML Outreach.

Parker

Vi promenerade från hotellet "Pensione" till Conservatorium of Music varje morgon. En omväxlande väg längs långa gator och gröna parker. Det stod i programmet att promenadvägen var 25 minuter. Det måste nog betraktas som en lätt underdrift skrivet av en organisationskommittémedlem som antagligen provgått i mycket rask takt för att få hotellet att ligga närmre. Vi lärde oss snart att ta längre tid på oss. Då kunde vi också prata med kakaduorna på gräsmattorna när vi tog gångpassagen genom Hyde Park. Parkerna är så inbjudande i Sydney, fyllda av spännande växter och fåglar som man aldrig någonsin sett förut. I botaniska trädgården finns det en stor skylt där det står "Please walk on the grass". Visst är det härligt!

Läs om konferensen på webben

Musikbiblioteksbloggen (Astrid Evasdotters dagliga bloggande från Sydney, med referat från seminarierna)
<http://www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com/>

IAML Electronic Newsletter No. 25

<http://www.iaml.info/publications/newsletter/IAML-NL-25.pdf>

Abstracts (kort information om föredragen)

http://www.iaml.info/files/sydney2007_abstracts.pdf

Christina Wengström och Christel Rosenborg på Operan i Sydney. Foto: Margaret Whittaker

*Monorail i Darling Harbour, Sydney.
Foto: Astrid Evasdotter*

*Vy över operahuset, Sydney Harbour.
Foto: Christel Rosenborg*

*Tina Kilvio Tüscher (Paul Sacher Stiftung Bibliothek), Christel Rosenborg, Christina Wengström, Margaret Whittaker (Glebe library, Sydney), Santie de Jongh (Musiekbiblioteek Domus, Stellenbosch University).
Foto: Astrid Evasdotter*

UTLÅN AV TV-SPEL PÅ MUSIKBIBLIOTEKET I GÄVLE

Christina Wengström

Vad och vem?

Gävle stadsbibliotek beslöt i början av 2007 att starta utlån av TV-spel på biblioteken, i första hand på Musikbiblioteket och huvudbiblioteket.

En liten grupp på 3 personer, representanter för hb, Musikbiblioteket och filialerna, utsågs till att göra urval och beställningar.

Vi blev tilldelade 60.000:- utanför den vanliga mediabudgeten för att kunna göra ett relativt stort inköp från början. Vi beslöt att skaffa spel till Playstation 2 och 3, X-box och Nintendo Wii. Jag gjorde urvalet för Musikbibliotekets räkning.

Urvalsmetoder och inköp

Jag undersökte först vilka spel med musikanknytning som finns för dessa konsoler på marknaden, och försökte sedan få licens att kunna låna ut dem. Som marknadsundersökningsinstrument använde jag CDON:s utbud av spel, Burk:s bestånd av spel och gratistidskriften Gamereactor (www.gamereactor.se/) (Den kan rekommenderas som en väldigt bra översikt över vad som händer på spelfronten!) Dessutom började jag läsa dagstidningarnas spelsidor, vilket jag noggrant undviktit tidigare.

Jag tittade också på vad Filmbiblioteket, FörlagEtt och Media Direkt kunde erbjuda. Då behövde jag inte fundera på licensproblemet.

Min erfarenhet i början av året, var att Filmbiblioteket inte hade något alls av intresse för oss, men däremot de båda andra firmorna. Vi har mest köpt från BTJ, dit vi skickade listor på vad vi önskade licenser på när det inte fanns i deras utbud. Detta fungerade inte alltid, mest på grund av att spel ofta finns i handeln under extremt kort tid! Ett TV-spel på ett år är ett gammalt spel!

Från början hade vi kontakt med Malmö stadsbibliotek, som ju var först med TV-spel och fick många bra tips från dom. Precis som Malmö bestämde vi oss för att inte låna ut själva konsolen, utan endast spelen.

Marknadsföring

I mars hade Kultur & Fritid Gävle under en veckas tid hyrt en informationslokal inom vår stora shoppingcenter i regionen, Valbo köpis. Musikbiblioteket deltog under 5 dagar och då lanserade vi vårt nya medium för utlån med hjälp av en av våra assistenter, tillika duktig sångerska, Elin. (www.myspace.com/twiggyfrostbite)

Hon demonstrerade det vi lyckats köpa så långt, Buzz, the music quizz, några SingStar och dansmattan Dancing stage.

Elin har sedan fortsatt att marknadsföra TV-spelen under olika evenemang, nu senast i Konserthusets tält på Gävles stora gratisfest, City-festen, i augusti. Hon anordnade en Guitar Hero-turnering, med glittrande silverstjärnor till alla som deltog, och med idolfoton (via polaroid) som deltagarna signerade, och som redan dagen efter fanns utställda i Musikbiblioteket.

Resultat av marknadsföringen

Redan samma vecka som vi började vår marknadsföring hade vi förfrågningar här på Musikbiblioteket, både på spelen och konsolen.

Efter diskussion köpte vi därför i maj även en Playstation2-konsol för utlån, eftersom alla inte har möjlighet att köpa en sådan. Att vi valde Playstation2, beror på att de flesta musik-TV-spelen är just för Playstation.

Lånetiden för både konsol och TV-spel är en vecka. Hittills har åldersgränsen på både spel och konsol varit 15 år.

Praktiska problem

Musik-TV-spelen består nästan uteslutande av själva skivan + något tillbehör. Till SingStar hör 2 mikrofoner, till Dancing stage en dansmatta, till Buzz kontroller med knappar att trycka på, och vår riktiga ”storsäljare”, Guitar Hero, har en alldeles ”riktig” gitarr med i förpackningen.

Från början la vi TV-spelet och tillbehöret i en tygpåse och lånade ut alltihop i klump, men det visade sig att

många låntagare redan äger tillbehören och bara vill låna spelet. Då skilde vi spel och tillbehör åt på olika katalogposter, t.ex.:

Erfarenheter

Våra erfarenheter hittills är mycket goda. Ingenting är förkommet eller förstört.

Titel	TV-spelstillbehör [Föremål] : handkontroller
Språk	Svenska
Medietyp	Föremål
Utgivning	2007
Omfång	Omfattning: 1 påse med 4 Buzzers med dosa och kablar
Ovrigt	Anm: krävs för att kunna spela Buzz!, PlayStation 2

Men än så länge får gitarr och spel följas åt till låntagaren i den gigantiska låda spelet är förpackat i när vi köper det!

Vi får många nya besökare som garanterat aldrig satt sin fot i ett bibliotek. Och det blir mycket good-will! Biblioteket har åter öppnat sig för nya media!

*Christina Wengström och Elin Lindfors demonstrerar Singstar till PlayStation 2 ...
Foto: Gösta Lind*

*... och dansmatta.
Foto: Gösta Lind*

EMS BIBLIOTEK OCH ARKIV

Pär Johansson

EMS (Elektroakustisk musik i Sverige, tidigare Elektronmusikstudion) är ett centrum för elektroakustisk musik (EAM) och ljudkonst. EMS tillhandahåller studior för professionella tonsättare och ljudkonstnärer, arrangerar och deltar i festivaler och konserter både nationellt och internationellt samt anordnar kurser och längre utbildningar. EMS verkar också för att sprida och informera om EAM.

EMS tillkom under Karl-Birger Blomdahls tid som musikradiochef efter lobbyarbete av framförallt föreningen Fylkingen och dess ordförande Knut Wiggen. Den som är intresserad av denna epok kan läsa Per Olov Bromans nyutkomna *Kort historik över framtidens musik: elektronmusiken och framtidstanken i svenskt 1950- och 60-tal* (Gidlunds, 2007). Wiggen blev EMS första chef när studion öppnade 1964, och sedan dess har verksamheten letts av bl.a. Lars-Gunnar Bodin, Hans Lunell och Ulf Stenberg.

Idag är EMS en självständig del av Rikskonserter, en stiftelse som finansieras med statliga medel. Vår verksamhet regleras av ett styrdokument och leds av en studiochef som för närvarande heter Mats Lindström. Till

sin hjälp har studiochefen EMS-rådet, ett rådgivande organ bestående av fyra tonsättare. Förutom studiochefen består personalen av studioassistenterna Ylva Skog och Isabel Thomson samt ingenjören Göran Svensson. Våra lokaler ligger i Münchenbryggeriet i Stockholm.

EMS arkiv

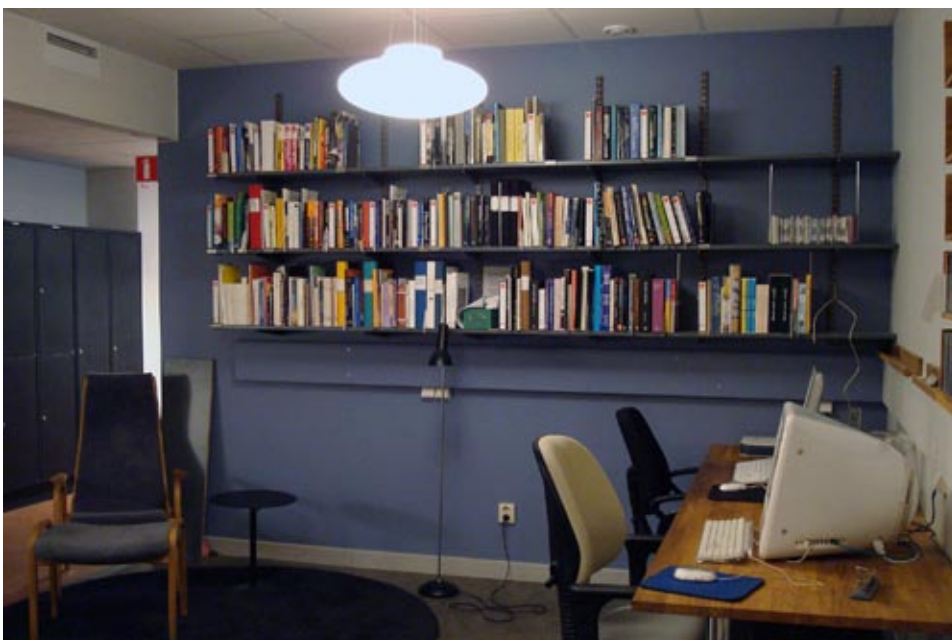
EMS arkiv och bibliotek består av tre delar: institutionsarkivet, bandarkivet och biblioteket.

I institutionsarkivet förvaras administrativa handlingar, teknisk dokumentation, programblad och affischer, korrespondens, reseberättelser, protokoll, foton osv. I dokumenten kan vi följa EMS utveckling från tiden före öppnandet 1964 till idag, och bl.a. läsa om ett slagsmål(!) i en av studiorna. Den danska musikforskaren Sanne Krogh Groth arbetar just nu med en doktorsavhandling som bygger på detta material.

I bandarkivet förvaras den musik och ljudkonst som skapas på EMS. Verken är lagrade på analogband, DAT, CD m.m. Där finns också en hel del utgivet material på CD och LP. Totalt rör det sig om flera hundra analogband och omkring 1 000 CD, som vi lånar ut till EMS användare.

För att tillgängliggöra bandarkivet har EMS startat ett Access-projekt, som samordnas av Bartosz Petryk. Allt material som producerats på EMS skall digitaliseras och katalogiseras i en bibliografisk databas som bygger på FRBR-modellen. Databasen skall bl.a. kunna ge en översikt av ett verks olika versioner.

Originalbanden deponeras på Statens ljud- och bildarkiv (SLBA), som även kommer att exportera förenklade bibliografiska poster till Libris. Ljudfiler-

Från biblioteket. Foto: Pär Johansson

na kommer att bli tillgängliga för lyssning på EMS och SLBA, samt för forskare eventuellt också på webben.

EMS bibliotek

I biblioteket finns ca 350 böcker inom ämnesområdena EAM, ljudkonst, datormusik, text-ljudkomposition, akustik, ljudteknik m.m. på svenska, engelska, franska, tyska och flera andra språk. Efter att ha legat i träda under flera år växer samlingarna nu relativt snabbt. Vi katalogiserar på en relativt enkel nivå och klassificerar inte enligt SAB eller Dewey, utan använder ett eget system som utvecklas medan biblioteket växer.

Från biblioteket. Foto: Pär Johansson

Vi har också tidskrifter som *Computer music journal*, *Organised sound*, *Nutida musik*, *Electronic musician*, *Studio*, *The Wire* m.fl., samt många äldre tidskrifter från 1960-talet och framåt. I biblioteket finns dessutom en del CD, och i samband med Access-projektet kommer den musik som finns i bandarkivet men inte har producerats på EMS att placeras i biblioteket. Merparten utgörs av utgivet material.

EMS bibliotek är inte offentligt, eftersom vi inte har tillräcklig personal för att kunna låna ut till allmänheten eller hantera fjärrlån. Vi lånar därför bara ut till våra användare, men det finns möjlighet att läsa och lyssna på plats, och vi besvarar även förfrågningar via telefon eller mejl.

Pär Johansson
pj@parjohansson.se

Den som är nyfiken på vad som händer på EMS kan gå in på vår webbplats, <http://www.ems.rikskonserter.se/> eller läsa vår blogg på: <http://electroacousticmusicinsweden.blogspot.com/>

Vi har dessutom börjat lägga upp bibliotekets katalog på Librarything, <http://www.librarything.com/catalog.php?view=ems/>

Nämnas bör väl också artikelförfattarens blogg, <http://eamlibrarian.blogspot.com/>, som behandlar litteratur och webbresurser inom EAM och ljudkonst.

TEKNIKEN FINNS FÖR ATT SKAPA KREATIVA LÖSNINGAR VID DISTRIBUTION AV LJUD

Jonas Fogels

Runt om i landet finns ljudarkiv som allt för ofta rigger och dammar. Migrering möjliggör att dessa inspelningar kan bevaras i ett pålitligt format och dessutom tillgängliggöras för allmänheten. Har man otur riskeras annars inspelningarna att förstöras om ingen räddar dem. Två avgörande faktorer för livslängden på ljudbärare är materialets skick samt hur mycket det har utsatts för fukt, ljus och värme.

Migrering betyder flytta, överföra. Att överföra ljudinspelningar från ett format till ett annat är precis vad Sveriges Ljudmigreringscentrum arbetar med. Vi har idag en unik möjlighet att ta tillvara på över hundra års historia, inspelat på en rad olika ljudbärare. Ska vi satsa på att bevara historier, berättelser och musik från hela 1900-talet och lite därtill, bör vi agera nu. Detta betyder inte att alla äldre lagringar på stenkakor, fonografer, vinyl, rullband eller DAT ska skrotas, men dess innehåll kan säkerställas i ett format där vi på ett tryggare sätt kan bevara ljudarvet.

För tillfället arbetar Sveriges Ljudmigreringscentrum med material från Svenskt Rockarkiv i Hultsfred, Vis-samlingarna i Västervik och skivbolaget Silence Records. Beroende på kundens önskemål migreras materialet utifrån två olika arbetsförfaranden. De kallas precisionsmigrering och linjemigrering. Vid precisionsmigrering arbetar specialutbildad personal med ett objekt i taget och optimerar migreringen individuellt för varje objekt. Vid linjemigrering migreras flera objekt samtidigt. Linjemigrering lämpar sig då stora mängder material är av samma typ, format och skick.

Migrering är en kontinuerlig process som ständigt kräver arbete. Den digitala lagringen måste regelbundet överföras till nya lagringsformat för att garantera att inget händer med det bevarade ljudmaterialet. Precis som med allt annat, slits även hårddiskar, servrar och digitala lagringsband. Långtidslagring kräver god förbehållning. Det gäller att vara uppdaterad inom den

senaste lagringstekniken samt att vara insatt i hur lång varaktighet varje lagringsmedia har. Överföring från redan digitaliserat material till annan digital lagring kan dock ske per automatik, eftersom det endast innebär en förflyttning eller omvandling av digital information och inte ett handhavande av känsliga ljudbärare.

En stor fördel med digitala ljudfiler är dess flexibla användarpotential. Fler lösningar till IT-anpassade arkiv bidrar till ökade möjligheter att tillgängliggöra ljudinspelningar. När ansvariga för ett arkiv eller en samling önskar, skapas lyssningskopior av ljudfilerna innan det digitala råmaterialet lagras för långtidslagring. Lyssningsfilerna tar mindre utrymme och är smidigare att öppna upp för lyssning än de originalfiler som skapas vid ljudmigrering. Dessa lyssningsfiler kan sedan användas för tillgängliggörande av det migrerade materialet.

Det är viktigt att skilja på bevarande och tillgängliggörande vid migrering. Ljudfiler för bevarande är en ren överföring som ska vara originalet så likt som möjligt. Det bör alltid sparas originalfiler av detta slag. Senare kan kopior skapas från dessa, för eventuell ljudbearbetning. Vid tillgängliggörande är syftet att på ett smidigt sätt distribuera ljudfiler, med för ändamålet önskvärd ljudkvalitet. Beroende på vem som är upphovsman eller vem som äger rättigheterna till inspelningarna finns det olika möjligheter till tillgängliggörande.

En ytterligare fördel med ljudmigrering till ett digitalt format är att man slipper spela av originalmediet, som därmed inte slits, för varje gång någon vill ha en lyssningskopia. Förut har arkiv främst förknippats med bevarande, medan tillgängliggörande har varit problematiskt. Rent praktiskt är idag tillgängliggörande inte ett problem. Digitala filer är lättare att handskas med än fysiska ljudbärare som kanske är svåra att spela upp och distribuera. Utvecklingsmöjligheterna för arkiv, bibliotek och museum ser intressant ut för framtiden!

Foto: Johnny Franzén

Våra kontaktuppgifter:

Sveriges Ljudmigreringscentrum,
tfn vxl. 0490 – 147 40.
info@ljudmigrering.se www.ljudmigrering.se

Andra webbadresser som berör artikeln:

www.rockcity.se
www.svensktrockarkiv.se
www.vissamlingarna.se

MUSIC-POLITICS-LIBRARIES ETT REGIONALT IAML-MÖTE I HELSINGFORS

Margareta Hagman
Musikbiblioteket, Gävle

*Arbetet i biblioteket är en konstruktiv del i samhället!
Det leder forskningen framåt i en atmosfär av lugn!*

Med dessa ord, lätta att ta till sig, inleddes konferensen av rektorn vid Sibeliusakademien, Gustav Sjöbacka.

Det andra Baltic-Nordic Music Library Meeting med titeln Music - Politics – Libraries ägde rum i Helsingfors 30 – 31 augusti i år, och jag hade förmånen och glädjen att representera Gävle Musikbibliotek, del av Gävle Stadsbibliotek, tillsammans med min kollega Christina Wengström. SMBFs resestipendium underlättade resan för mig och jag passar på att tacka! Vi anlände med båt dagen före konferensen och hann orientera oss i Helsingfors och smaka på stadens musikliv i form av en mäktig orgelkonsert i Gamla kyrkan. Så kunde vi följande dag infinna oss - väl musikaliskt förberedda - på Sibeliusakademien för att träffa kollegor från våra närmaste grannländer och lyssna på vad som hänt sedan sist – för åtta år sedan! För årets konferens svarade med den äran IAMLs finska grupp.

De två dagarna bjöd på ett fullmatat program vilket jag strax återkommer till. Men först några tankar för att göra detta utmärkta möte ännu ett snäpp bättre till nästa gång : mer tid till föreläsningarna, mer tid för informella kontakter och någon form av Abstracts för den som inte kan vara med eller för den som behöver en överblick. Kanske helt enkelt en tre-dagars sejour där allt kan hinnas med och smältas i lugn och ro?

Föreläsningarna var många, från varje hörn av vårt område och var och en givande ur olika synpunkter. De flesta av föredragen ledsagades av power-point- presentationer som finns att läsa på webbplatsen www.smbf.nu under rubrikerna IAML-konferenser, The 2nd Baltic-Nordic Music Library Meeting och Selected lectures in MPL 2007. Webbplatsen visar också program, deltagarlista och bilder.

Här kan jag nu redovisa bara ett urval från den digra listan av föreläsningar – 23 stycken förutom studiebe-

söken! Mitt urvalskriterium har därför varit frågan: Vad kan vi använda för att utveckla oss och hålla oss orienterade i vår egen vardag?

Först ett studiebesök på ett annorlunda bibliotek:

Kirjasto 10 (Library 10) ligger mycket centralt i Postbyggnaden ett stenkast från Centralstationen och i närheten av andra varande och blivande kulturinstitutioner. Det är öppet 78 timmar/vecka och är tillgängligt alla dagar. Personalen är ung – ingen över 35 - och könsfördelningen otraditionell. Samlingen består av 40.000 cd förutom dvd, noter och musiklitteratur. Dessutom finns tidskrifter och serier samt böcker om turism. Biblioteket tillhandahåller IT-platser och grupprum, inspelnings- och redigeringsrum samt musikinstrument till utlån. Anmärkningsvärt är att man får kopiera cd/dvd på plats i datorerna utan att musikbranschen (ännu) reagerat. För cd:ns framtid är man lätt optimistisk i den korta tidsrymden av 3 år - många vill ha det fysiska föremålet kvar.

Många av föreläsningarna handlade om digitalisering och följande två får representera dem.

Anders Edling vid Uppsala universitetsbibliotek berättade under rubriken *Musicology and libraries - seen to the example of the Düben collection*. Dübensamlingarna med klassisk musik insamlades av hovkapellmästare Düben och kom på 1700-talet till Uppsala universitet. De har på olika sätt under tidens gång kunnat utnyttjas genom brevkontakter, papperskatalog och mikrofilm fram till dagens möjlighet med tillgänglighet genom en databas som slutligen öppnar samlingen med dess noter för en bred internationell publik.

Veslemøy Heintz talade under rubriken *The digitising projects at the Music Library of Sweden* om digitaliseringsarbetet av raritetssamlingarna vid Statens musikbibliotek. Hon gav många praktiska råd om hur man bör gå till väga för att nå framgång och betonade särskilt att inte glömma att göra försök i liten skala, utnyttja testpaneler samt arbeta vidare efter erfarenheter

man fått av detta. Hon efterlyste också en strategi för att ”bygga broar” för att förena de många ”öar” som allehanda digitaliseringsprojekt utgör. Det är lönlöst att finna ett gemensamt system som kan passa alla utan man ska arbeta med utvecklingen av portaler.

Copyright är också en ständigt aktuell fråga. Detta belystes bland annat av **Kaie Viigipuu** vid Tallinn Central Library under rubriken *Right to lend audiovisual documents – the most burning issue for Estonian music libraries*. Här berättade hon om den verklighet i vilken man idag lever i Estland. Hemlån och biblioteksanvändande tillåts bara för ett år gamla audiovisuella medier. Förhandlingar pågår dock.

Från Finland rapporterade **Heikki Poroila** från Vantaa City Library under rubriken *Surviving with or without copyright*. Han berättade att det är vanligt att skivbolag vill införa en karantän innan bibliotek får tillgång till cd/filer. Man hävdar att det handlar om ”kommunikation” och inte ”lån” och för ”kommunikation” har biblioteket ej tillstånd.

Han betonade också dilemmat med utlåningen av internetmusik - biblioteken väljer inte själva vad de vill ha, låntagarna får musiken, bolagen pengarna och biblioteken – ingenting!

Från Danmark rapporterade **Susanne Buus-Pedersen** om *Netmusik.dk – Digital music supply from Danish music libraries*. Netmusik.dk är en stor nedladdningssite med en halv miljon musikstycken samt 15.000 noter. För dagen finansierar staten detta men kostnaden kommer att föras över på biblioteken. Biblioteken har dock inget inflytande över innehållet. Också i detta föredrag betonades ”When your licence ends, you own nothing”.

Om det viktiga arbetet med att göra den lokala musiken tillgänglig berättade **Siren Steen** från Bergen om *Digital music archives – Norwegian composers for scholars as well as for common man*. Hon frågade sig vem som ansvarar för den lokala musiken, särskilt den som bara finns på Internet. Netbiblioteket.no kontaktar lokala musiker och lägger ut på nätet. Detta är baserat på Myspace. Ledorden är ”Bevara och göra tillgängligt!”

Så avslutades dagarna med två föreläsningar av filosofisk karaktär. Samhällshistorikern

Kaarina Kilpiö berättade under rubriken *Nothing to do with music- has ubiquitous music of the 20th century vanished?* Den bakgrundsmusik - ”muzak” - vi hör/har hört i hissar, affärer etc har numera ersatts av aktuell popmusik.

Slutligen fick vi med oss följande tänkvärda ord om sambandet mellan samhälle och musik. **Juha Torvinen** från Helsingfors universitet talade om *Does music (libraries) predict our future?* Det är nämligen så att ett samhälles tillstånd avspeglas i dess musik! Vår framtid syns alltså i musiken och musikbibliotek är således politiska bibliotek! Han rekommenderade boken *Noise – the political economy of music* av Jaques Attali.

Lördagen ägnades åt en bussutflykt till Porvoo/Borgå där vi besökte biblioteket, J L R Runebergs hem och Gamla stan och sist men inte minst affären i Brunbergs chokladfabrik!

Stort tack till alla er som gav oss denna värdefulla och meningsfulla konferens!

Margareta Hagman
Foto: Lena Nettelblatt

MEDIEJUKEBOXEN

Lena Nettelbladt

Statens musikbibliotek, Stockholm

I april 2007 besökte Astrid och jag biblioteket i Dieselvekstaden i Nacka. Vi åkte dit för att se på deras Mediejukebox som de då haft i en dryg månad. Trots att Dieselvekstadens bibliotek har 2-3 studiebesök i veckan så blev vi väl emottagna av Kalle Molin.

Mediejukeboxen är en "utlåningsstation" som innehåller spelfilmer, dokumentärfilmer, språkkurser, musik, ljudböcker, interaktiva resehandböcker och demotek. Låntagaren lånar via USB-minne eller direkt till sin mp3-spelare. Lånetiden är fyra veckor. När tiden gått ut förstörs filen men låntagaren måste ta bort den själv från sin dator eller mobiltelefon. Mediejukeboxen kommer från FörlagEtt som lanserade denna typ av utlåningsstation ungefär samtidigt i flera städer runt om i Sverige. Den finns på ett tjugotal platser till exempel Sandviken, Sollentuna, Västerås, Skövde och Tyresö. Filformatet är WMA och WMV (Windows Media Audio, Windows Media Video) samt mp3 och AVI (Audio Video Interleaved). De copyright-skyddade titlarna har ett tillägg med DRM, Digital Rights Management, som är som en äggklocka och ett lås. När lånetiden är slut slutar filen att fungera. När man lånar filen tankar man ner en licens som låser upp DRM. Om du lånar via USB-minne så måste du låsa upp hemma. Tyvärr fungerar det inte att låna om du har iPod, eftersom den liksom en del andra mp3-spelare inte kan läsa WMA-filer med DRM-tillägg. Mediejukeboxen visar tydligt vilka spelare som kan användas.

Musiken som erbjuds är fri att ladda ner och har alltså ingen lånetid. Startpaketet innehåller 350 titlar, ganska mycket jazz. FörlagEtt har gjort urvalet och köpt loss rättigheterna. Biblioteket hyr apparaten från FörlagEtt som också sköter om att byta innehållet. Biblioteket kommer på sikt att kunna påverka innehållet. Det finns också plats för demomaterial i Mediejukeboxen. Lokala förmågor som gjort musik eller filmer kan lägga in så att andra kan få låna.

Populärast i Mediejukeboxen är ljudböckerna och det är mest medelålders eller äldre låntagare som lå-

nar. Biblioteket har 400 "fysiska" ljudböcker och de är ständigt utlånade. Med mediejukeboxen har de fått sortimentet utökat. Personalen hjälper förstås till om låntagaren behöver men Mediejukeboxen är självinstruerande.

På Bok & Biblioteksmässan i Göteborg i september så kommer Mediejukeboxen version 2.0 att premiärvisas. Med den nya versionen kan du även ladda ner till iPod. Lite fler finesser: slopat kopieringsskydd för ljudböcker och filmerna i högupplöst format.

Det var väldigt roligt att komma till Dieselvekstadens bibliotek som enligt Kalle Molin är ett flexibelt och lättjobbat bibliotek med RFID-teknik som gör att låntagaren kan låna och lämna tillbaka själv.

Länkar:

Dieselvekstadens blogg

<http://dieselvekstadensbibliotek.blogspot.com/>

Mediejukeboxen:

<http://www.mediejukeboxen.se/om.php>

Kalle Molin och Mediejukeboxen